

17 ביולי 2018

ה' אב תשע"ח

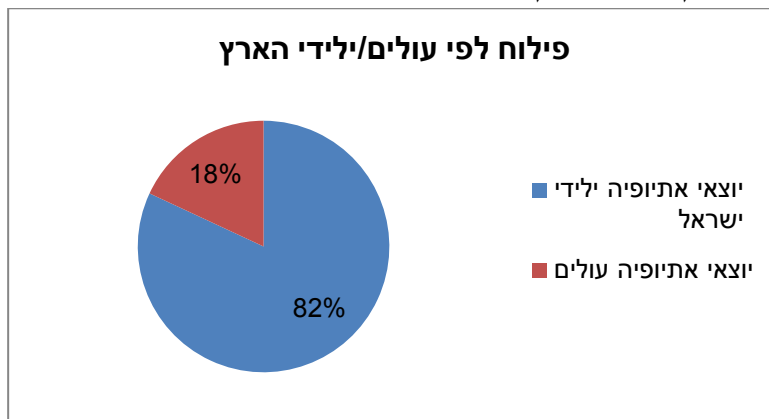
דף מידע בנושא יוצאי אתיופיה בצבא קבע

1. **מבוא:** כחלק מהחלטת הממשלה 324 (אתפ/3) בנושא מדיניות ממשלתית לקידום שילובם של אזרחי ישראל ממוצא אתיופי בחברה הישראלית, משרד הביטחון שם לעצמו יעדים לסגירת פערים ולשים דגש על מצוינות, על ידי הגדלת בוגרי קורס קצינים, והגדלת היקף הלומדים במסלול העתודה.

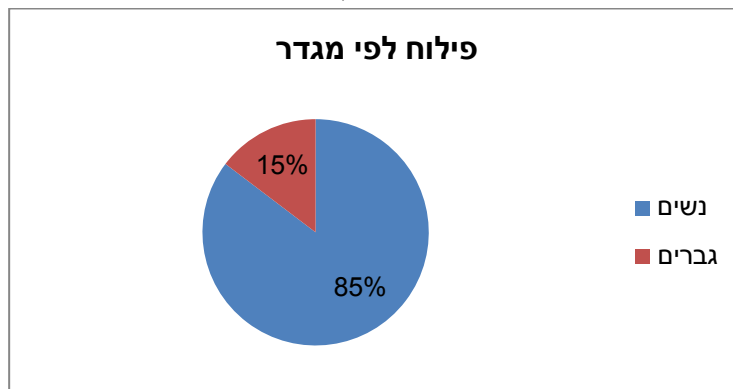
2. **נתונים:** נכון ליולי 2018, ישנם 559 ישראלים ממוצא אתיופי בשירות הקבע מתוך כ-40,000, כלומר, 1.4%. מתוך פילוחים שונים, ניתן לראות את הממצאים הבאים:

א. **ייצוג הולם:** נציבות שירות המדינה קבעה לעצמה יעד של 1.7% לייצוג הולם של ישראלים ממוצא אתיופי בשירות המדינה, על פי שיעורם באוכלוסייה. למרות שהחוק אינו חל על הצבא, בכדי לסגור את הפערים ולגיע לייצוג של 1.7%, ישנו פער של כ-121 אנשי קבע. יחד עם זאת, על פי דו"ח של הממ"מ משנת 2011¹, יוצאי אתיופיה מתגייסים בשיעורים גבוהים יותר מכלל האוכלוסייה. כלומר, בכדי להביא לייצוג בשירות הקבע השווה לשיעור של ישראלים מוצא אתיופי בצבא, יש להעריך כי המספר הנדרש אף גבוהה יותר.

ב. **עולים/ילידי הארץ:** מהנתונים עולה כי 458, כלומר 82% מהמשרתים בצבא קבע נולדו בארץ, מול 101 (18%). נתון זה מחזק את האמירה כי אין צורך להתייחס לחיילים, קצינים ונגדים ממוצא אתיופי כ-"עולים" במסגרות מבדלות, מכיוון ורובם נולדו בארץ וחונכו בארץ.

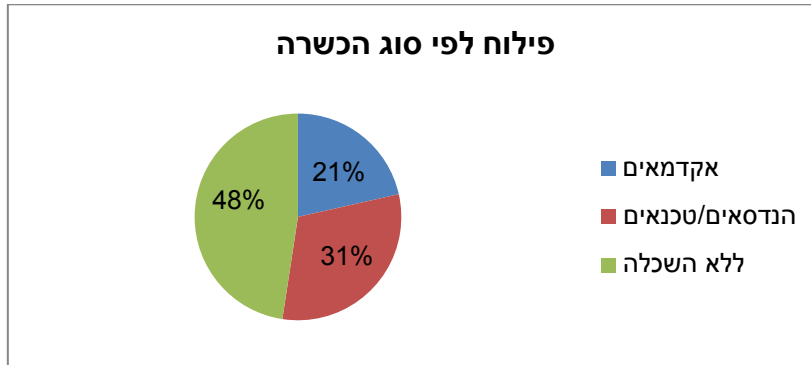

ג. **פילוח מגדרי:** מהנתונים עולה כי רק 82 אנשי קבע ממוצא אתיופי – (15%), הם גברים, מול 477 נשים (85%). נתון זה מעלה שאלות רבות. על פי הדו"ח של הממ"מ המוזכר מעלה, שיעור הגיוס בקרב גברים ממוצא אתיופי עמד ב-2011 על כ-86% (לעומת בין 74.3% - 76.8% בקרב כלל האוכלוסייה), ואף הגיע ל-91% בקרב יוצאי אתיופיה ילידי הארץ, בעוד שבקרב נשים יוצאות אתיופיה, שיעור הגיוס עמד על כ-53%, לעומת 57% בקרב כלל האוכלוסייה. יש לבחון את החסמים אשר עומדים בפני גברים ממוצא אתיופי, ואינם מאפשרים את שילובם המיטבי בצבא הקבע.

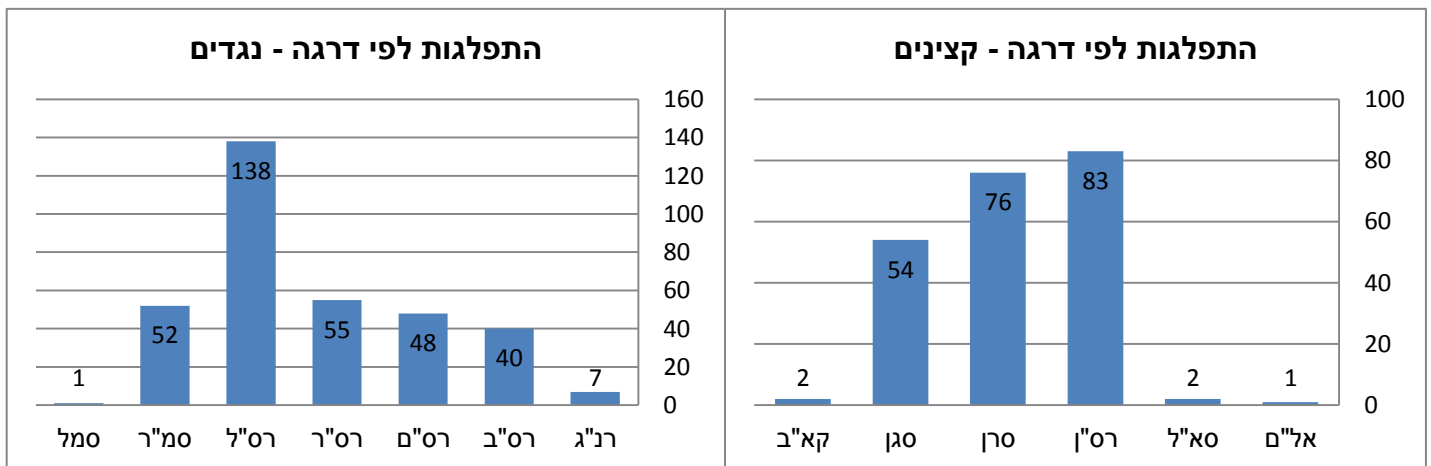
¹: הכנסת, מרכז המחקר והמידע, השתלבות יוצאי אתיופיה בצה"ל, 01/12/2011: (כתבה: פלורה קוך דבידוביץ').

ד. **סוג הכשרה** : מהנתונים עולה הניתוח הבא לגבי סוג ההכשרה של השרתים בצבא קבע ממוצא אתיופי :

ה. **סוג שירות קבע** : על פי הנתונים, 218 (39%) מאנשי הקבע הם קצינים, מול 341 (61%) נגדים.

ו. **לפי דרגות** : מבדיקה מעמיקה יותר, ניתן לראות את ההתפלגות, כפי שמוצג מטה. ניתן להבחין כי בקרב תפקידי הקצונה, ישנה נפילה כמעט אבסולוטית במעבר מדרגת רס"ן לדרגת סא"ל. על פי דו"ח הסיכום של צה"ל משנת 2016, מודל הקבע הצעיר קובע כי קצינים אשר לא קודמו לדרגת רב-סרן לאחר שבע שנים בקבע "ישוחררו מהצבא בעילת אי מעבר לקבע מובהק, וקצינים שלא קודמו לאחר 14 שנים נוספות לדרגת סגן-אלוף, ישוחררו מהצבא בעילת אי קידום לקצין בכיר".² אך מתוך הנתונים, עולה כי בקרב יוצאי אתיופיה, הוותק הממוצע של קצינים בדרגת סרן עומד על 3.74 שנים, בעוד שהוותק הממוצע לקצינים בדרגת רס"ן עומד על כ-4.05. כלומר, הקצינים ממוצא אתיופי אפילו לא נושרים ממערך צבא הקבע בעקבות חוסר התקדמות, אלא שהם נשארים זמן קטן מאד במערכת. יש לבחון את החסמים העומדים בפני קצינים ממוצא אתיופי בדרגת רס"ן, המונעים התקדמות במערכת הצבאית.

ז. **סיכום** :

- i. למרות שיעורי גיוס גבוהים מכלל האוכלוסייה, יוצאי אתיופיה – אשר מהווים כ-1.7% מכלל האוכלוסייה מהווים רק כ-1.4% מכוח האדם בשירות הקבע של הצבא.
- ii. מרבית יוצאי אתיופיה בשירות הקבע – כ-82%, נולדו בישראל, ולכן אין צורך להתייחס אליהם כעולים בתכניות נפרדות ומבדלות.
- iii. מתוך אנשי הקבע ממוצא אתיופי, רק 82 – 15% הינם גברים, למרות שגברים ממוצא אתיופי מתגייסים בשיעורים גבוהים יותר מנשים.
- iv. ישנם רק 3 קצינים ממוצא אתיופי בתפקידים בכירים. יש לבחון את הסיבות שבגללן יוצאי אתיופיה בשירות קבע אינם נשארים בדרגת רס"ן במשך זמן ממושך, ואינם מתקדמים לדרגת סא"ל ומעלה.

² צבא ההגנה לישראל, דובר צה"ל, צבא ההגנה לישראל : דו"ח מסכם שנה קלנדארית 2016,